

Л. В. Можечук
orcid.org/ 0000-0002-8368-7447
ад'юнкт

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГАЛЬНИХ ЮРИДИЧНИХ ГАРАНТІЙ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Пенсійне забезпечення працівників освіти як і будь-яких інших осіб в нашій державі має забезпечуватися відповідними законодавчо визначеними засобами та способами захисту. Все це досягається шляхом реалізації системи юридичних гарантій у сфері пенсійного забезпечення осіб, які звертаються за отриманням пенсії чи вже у відповідності до вимог закону є пенсіонерами. Забезпечення прав, свобод та законних інтересів у сфері пенсійного забезпечення є важливою складовою належного соціального захисту особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями гарантій у праві соціального та пенсійного забезпечення займалися такі вчені як: Є.В. Білозьоров, В.В. Безусий, Н.Б. Болотіна, С.М. Прилипко, І.М. Сирота, О.Ф. Скакун, С.П. Стадник, Н.М. Хуторян тощо.

Невирішені раніше проблеми. Але, на нашу думку, не достатньо дослідженими залишаються питання визначення юридичних гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти, перелік таких гарантій не закріплено в окремому законі чи нормативно-правовому акті, а тому проблема їх визначення є досить актуальною. Саме це й обумовлює подальші наукові пошуки із вказаної проблематики.

Метою написання статті є окреслення сутності гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти, визначення правовідносин у яких останні виникають та дослідження загальних юридичних гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти.

Вклад основного матеріалу. Варто погодитися із позицією О.Л. Петрик, яка зазначає, що особлива сутність прав і гарантій науково-педагогічних працівників як необхідна умова здійснення ними своєї професійної діяльності, насамперед, впливає на відносини між ними й державою, яка є у даному випадку суб'єктом гарантування їхніх прав, свобод та законних інтересів. Держава в особі своїх уповноважених органів зобов'язана забезпечувати реалізацію гарантованих прав і свобод науково-педагогічних працівників, не порушувати їх, а також захищати від порушень іншими людьми. Науково-педагогічні працівники наділені визначеним правовим статусом: закріпленими правами, свободами та обов'язками. Гарантії науково-педагогічних працівників є тими

умовами, способами та засобами, завдяки яким вони як безпосередні учасники освітнього процесу мають змогу бути носієм цього статусу [1, с. 114]. Можемо зробити висновок, що юридичні гарантії пенсійного забезпечення спрямовані на створення реальних можливостей для особи реалізації свого права на пенсійне забезпечення, що передбачає визначення права на отримання пенсійних виплат, а також на отримання пенсії у відповідності до отриманого страхового стажу та розміру заробітної плати. Також юридичні гарантії забезпечують захист порушених прав та свобод особи у сфері пенсійного забезпечення, що виражається можливістю звернення до органів Пенсійного фонду України із виплатою компенсації втрати частини доходу у зв'язку із порушенням строків виплати пенсії, проведенням індексації, а також можливістю звернення до адміністративного суду за захистом своїх порушених прав та законних інтересів.

Отже, під юридичними гарантіями пенсійного забезпечення працівників освіти пропонуємо розуміти систему юридичних норм, які визначають спеціальні засоби, умови та порядок фактичної реалізації пенсіонерами з числа працівників освіти своїх прав та законних інтересів у сфері пенсійного забезпечення: визначення права на отримання пенсійних виплат, призначення, перерахунку пенсії, переходу з одного виду пенсії на інший тощо, а також встановлюють способи охорони та захисту порушених прав та свобод з метою якнайшвидшого відновлення порушених прав.

Гарантії пенсійного забезпечення працівників освіти виникають у таких правовідносинах, як: 1) при виникненні в особи права на пенсійне забезпечення за вислугу років чи за віком; 2) при безпосередньому здійсненні пенсійного забезпечення працівника освіти, що забезпечується можливістю в повному обсязі реалізовувати свої права та законні інтереси; 3) гарантії, які виникають при переході з одного виду пенсії на інший вид; 4) гарантії, які виникають при припиненні правовідносин у сфері пенсійного забезпечення; 5) гарантії, які спрямовані на забезпечення відновлення порушених прав особи у сфері пенсійного забезпечення.

В цілому характеризуючи юридичні гарантії пенсійного забезпечення працівників освіти варто наголосити на тому, що останні можна класифікувати за сферою діяльності на загальні та спеціаль-

ні. Така класифікація, зокрема, в загальному надавалась В.В. Безусним, який розподіляє гарантії на загальні та спеціальні. Загальні гарантії – це об'єктивні обставини, що створюють відповідні умови і передумови для правомірної реалізації прав і свобод громадян, а спеціальні (правові) – це певні юридичні засоби, спрямовані на реалізацію та захист прав і свобод громадян [2, с. 256]. У досліджуваних нами правовідносинах пенсійного забезпечення працівників освіти, ми також вважаємо за необхідне розподілити юридичні гарантії на загальні та спеціальні. Загальні – це ті юридичні гарантії, які притаманні всім без виключення правовідносинам у сфері пенсійного забезпечення та поширюються на всі види пенсійного забезпечення (як за вислугу років, по інвалідності, за віком, по втраті годувальника). Спеціальні – це ті юридичні гарантії, які стосуються окремих видів пенсійного забезпечення, тобто поширюються на окремі чітко визначені види пенсій, до яких ми пропонуємо віднести й пенсії за вислугу років для працівників освіти.

Однією із важливих гарантій пенсійного забезпечення громадян України та працівників освіти в цілому є відсутність оподаткування отриманих пенсій. Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір справлявся органами Пенсійного фонду України з сум пенсій (включаючи суму їх індексації, нараховану відповідно до закону) або щомісячного довічного грошового утримання відповідно до вимог підпункту 164.2.19 пункту 164.2 статті 164 та пункту 16-1 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України. Проте, ця норма була предметом судового розгляду щодо її конституційності у Конституційному суді. Так, у рішенні Конституційного суду України від 27 лютого 2018 року N 1-р/2018 у справі за конституційними поданнями 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців тринадцятого, чотирнадцятого пункту 32 розділу I Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення абзацу першого підпункту 164.2.19 пункту 164.2 статті 164 Податкового кодексу України (справа про оподаткування пенсій і щомісячного довічного грошового утримання), було зроблено висновок про те, що оподаткування пенсій, починаючи від певної суми (більше десяти розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, у розрахунку на місяць), є порушенням конституційного принципу рівності за ознакою майнового стану. Конституційний Суд України вважає, що правове регулювання у сфері оподаткування пенсій певних категорій осіб спотворює сутність обов'язку держави щодо гарантування права застрахованих осіб на пенсію,

оскільки не узгоджується з принципом рівності, а також з обумовленою ним вимогою збалансування прав та обов'язків. Застосований законодавцем підхід до визначення категорій (груп) пенсіонерів, пенсії яких підлягають оподаткуванню, свідчить про порушення такого принципу. З огляду на проаналізовані норми та на основі аналізу законодавства Конституційним судом було прийнято рішення про визнання вищевказаних норм таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним) [3]. Отже, Конституційним судом України зроблено висновок, що оподаткування отриманих пенсій є порушенням справедливого підходу до встановлення пенсії, оскільки призводить до фактичного зменшення її розміру, який встановлюється з урахуванням співвідношення між тривалістю страхового стажу та розміром заробітної плати (доходу) застрахованої особи. Безумовно, це можна розцінювати як порушення принципу рівності осіб при здійсненні пенсійного забезпечення осіб та принципу рівності їх майнового стану. Пенсія – це результат діяльності та праці людини на протязі всього її життя, а тому, вважаємо, що оподаткування пенсій є порушенням соціальної справедливості, рівності громадян перед законом.

Важливою юридичною гарантією є проведення індексацій отримуваних пенсій. Відповідно до Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» від 03.07.1991 № 1282-ХІІ [4] індексація грошових доходів населення – встановлений законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість частково або повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг. Відповідно до ст. 2 вищевказаного Закону індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані ними в гривнях на території України і які не мають разового характеру, до яких віднесено й пенсії. Передбачено, що індексація пенсій, здійснюється шляхом їх підвищення відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Для забезпечення індексації пенсії з 2019 році і відтепер щороку проводиться перерахунок раніше призначених пенсій шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії. Коефіцієнт індексації залежить від показника інфляції та зростання середньої зарплати по країні, з якої сплачено страхові внески. Впровадження на законодавчому рівні автоматичної індексації пенсій є важливим кроком для гарантування належного рівня доходу протягом усього періоду виходу на пенсію. Індексація пенсій є важливим чинником підтримки призначених пенсій у відповідності до вимог сучасного життя у суспільстві при постійному підвищенні цін на продукти харчування, спожи-

вання товарів, послуг тощо. Саме завдяки вчасно проведеної індексації більш-менш забезпечується стабільність рівня життя пенсіонерів.

Важливою юридичною гарантією є встановлення розміру пенсії, на рівні, не нижчому від прожиткового мінімуму, встановленого законом. Ця гарантія повністю відповідає нормам Конституції України, а саме статті 46 Конституції України, якою встановлено, що пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом [5]. Мінімальна пенсія за віком – це державна соціальна гарантія, яка визначається Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Вона призначається за умови наявного страхового стажу 35 років для чоловіків і 30 років для жінок і поширюється на осіб, які платять необхідні страхові внески. Мінімальна пенсія за віком у відповідності до статті 28 вищевказаного закону встановлюється у розмірі прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність [6]. Розмір мінімальної пенсії за віком для застрахованих осіб встановлюється Законом України «Про державний бюджет України» на відповідний рік та розраховується він виходячи з розміру мінімальної заробітної плати. Для пенсіонерів, які досягли 65 років, але мають страховий стаж менший необхідного, мінімальна пенсія зменшується пропорційно, але вона не повинна бути меншою, ніж прожитковий мінімум для непрацездатних осіб.

Суттєвою гарантією є здійснення соціальної підтримки громадян, які не набули права на отримання пенсії за віком. Правові засади надання державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, а також надання державної соціальної допомоги на догляд визначає Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам», який набрав чинності з 1 січня 2005 року [7]. Відповідно до вказаного закону право на державну соціальну допомогу у випадках та на умовах, передбачених цим Законом та іншими законами України мають громадяни України, які досягли віку (чоловіки – 63 років, жінки – 58 років) або є інвалідами і не одержують пенсію та постійно проживають на території України. Іноземці та особи без громадянства також мають право на державну соціальну допомогу на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України. Правові аспекти призначення такої допомоги детально врегульовано у постанові Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2005 р. № 261, якою затверджено Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд [8].

Важливими загальними юридичними гарантіями пенсійного забезпечення є наявність відповідних доплат до пенсії. Так, наприклад, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 р. № 124 «Питання проведення індексації пенсій у 2019 році» у разі, коли розмір пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з урахуванням передбачених законодавством надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, сум індексації та інших доплат до пенсії (крім пенсії за особливі заслуги перед Україною) в осіб, які мають страховий стаж 35 років – у чоловіків, 30 років – у жінок, не досягає 2 000 гривень, таким особам здійснюється доплата до пенсії у сумі, що не вистачає до зазначеного розміру [9].

Важливою загальною гарантією пенсійного забезпечення є право особи на отримання пенсійних виплат за минулий час. Це прямо передбачено на законодавчому рівні, а саме статтею 46 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Згідно норм вказаної статті, нараховані суми пенсії, на виплату яких пенсіонер мав право, але не отримав своєчасно з власної вини, виплачуються за минулий час, але не більше ніж за три роки до дня звернення за отриманням пенсії. У цьому разі частина суми неотриманої пенсії, але не більш як за 12 місяців, виплачується одночасно, а решта суми виплачується щомісяця рівними частинами, що не перевищують місячного розміру пенсії. Нараховані суми пенсії, не отримані з вини органу, що призначає і виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком з нарахуванням компенсації втрати частини доходів [6].

Наступною гарантією є нарахування компенсації втрати частини пенсії у зв'язку з порушенням строків її виплати органом Пенсійного фонду. Порядок здійснення компенсації передбачено спеціальним Законом України «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати». Передбачено, що компенсація громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати провадиться у разі затримки на один і більше календарних місяців виплати доходів, нарахованих громадянам за період починаючи з дня набрання чинності цим Законом [10]. В пенсіонера є право на своєчасне отримання пенсії, а в пенсійного органу є обов'язок здійснювати виплати у встановлені терміни. Невиплата фактично розглядається як правопорушення з боку органу Пенсійного фонду, що в результаті й є підставою для застосування норм Закону України «Про компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати». Вказана гарантія спрямована на захист конституційного права людини передбаче-

ного статтею 46 основного закону держави, а саме права на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом [5].

Загальною гарантією пенсійного забезпечення працівників освіти ми вважаємо є також забезпечення належного міжнародного співробітництва у сфері здійснення пенсійного забезпечення. Відзначимо, що вказана гарантія у сучасних суспільних відносинах є досить важливою, оскільки наразі ми бачимо тенденцію до здійснення офіційного працевлаштування громадян України у високорозвинутих зарубіжних країнах та отримання ними там легального доходу. А при оформленні такими особами пенсії виникає безліч різноманітних питань щодо її оформлення, підтвердження набутого страхового стажу за межами нашої держави, врахування заробітку, яка з країн призначатиме пенсію тощо. З метою регулювання таких суспільних відносин, Україною укладено низку міжнародних договорів з питань соціального (пенсійного) забезпечення. Так, як вказано на офіційному сайті Головного управління Пенсійного фонду України в Тернопільській області, міжнародні договори (угоди) з питання пенсійного забезпечення розподіляються на два види: – договори, що базуються на територіальному принципі, за якими витрати на виплату пенсій здійснює держава, на території якої проживає отримувач; – договори, що базуються на пропорційному принципі, за якими кожна договірною стороною призначає та виплачує пенсію за відповідний страховий (трудо-вий) стаж, набутий на її території (Латвія, Литва, Іспанія, Естонія, Словаччина, Чехія, Болгарія, Португалія, Польща). У разі переїзду пенсіонера на постійне проживання до цих держав ПФУ продовжує переказувати призначену в Україні пенсію за новим місцем проживання пенсіонера у доларах США або євро [11]. Таким чином, громадяни України, які проживають за межами нашої держави, і громадяни інших країн, які переїхали на постійне проживання в Україну, мають право на призначення і виплату пенсій за умови, якщо це передбачено міжнародними договорами України, якими й врегульовано питання зарахування стажу, набутого в тій чи іншій державі, порядок визначення заробітку за ці періоди тощо. Крім того, статтею 51 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено, що у разі виїзду пенсіонера на постійне місце проживання за кордон пенсія, призначена в Україні, за заявою пенсіонера може бути виплачена йому за шість місяців наперед перед від'їздом, рахуючи з місяця, що настає за місяцем зняття з обліку за місцем постійного проживання. Під час

перебування за кордоном пенсія виплачується в тому разі, якщо це передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України [6]. Але, окремі науковці критикують норми вказаної статті, вважаючи її такою, що не відповідає нормам чинного законодавства. І.Б. Факас, вказує на те, що положення ст. 51 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», згідно з яким виплата пенсії в разі виїзду за кордон здійснюється органами Пенсійного фонду України, може бути реалізована лише в тому разі, якщо це передбачено міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України. На думку науковця, зазначене положення суперечить Конституції України, оскільки Основний Закон України гарантує загальнообов'язкове державне соціальне страхування за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ та організацій, а також бюджетних та інших джерел (ч. 2 ст. 46 Конституції України), що забезпечується також ч. 2 ст. 22 Конституції України, відповідно до якої конституційні права й свободи гарантуються та не можуть бути скасовані [12, с. 106]. Ми ж підтримуємо думку законодавця та вважаємо, що поставлення в залежність отримання пенсії від наявності чи відсутності міжнародно-правового договору, згода на обов'язковість якого надається Верховною Радою України є порушенням принципу рівності та принципу справедливості при отриманні пенсійних виплат. Фактично виникає ситуація, відповідно до якої одна особа, яка виїхала на постійне місце проживання до країни з якою укладено відповідний міжнародний договір отримуватиме пенсійні виплати, а особа, яка виїхала до країни з якою такий міжнародний договір не укладено має право на отримання пенсії тільки за шість місяців наперед. Після впливу вказаних шести місяців на практиці виплата пенсії припиняється на підставі статті 49 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Наступною гарантією є судові гарантії прав працівників освіти. Судові гарантії передбачають можливість захисту прав і свобод людини за допомогою судових органів, юрисдикція яких поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Наприклад, Конституція України гарантує право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (стаття 55) [13, с. 124].

Висновки. Отже, загальні юридичні гарантії пенсійного забезпечення працівників освіти визначають загальні засади пенсійного забезпечення, які є досить важливими для забезпечення соціального захисту пенсіонерів, подолання проблеми бідності серед українських пенсіонерів, забезпечення

стабільності отримуваних ними пенсій. Крім того, юридичні гарантії є необхідними для подальшого нормального розвитку суспільних відносин у сфері пенсійного забезпечення та встановлюють законодавчі умови для фактичної реалізації особами свого права на пенсійне забезпечення.

Література

1. Петрик О.Л. Правова сутність понять «права» та «гарантії» науково-педагогічних працівників. Збірник наукових праць. «Ефективність державного управління». 2015. Вип. 43. С. 110-115.
2. Безусий В.В. Юридичні гарантії зайнятості та працевлаштування населення. *Право і безпека*. 2012. № 3 (45). С. 255-258.
3. Рішення Конституційного суду України від 27 лютого 2018 року № 1-р/2018 (справа № 1-6/2018) у справі за конституційними поданнями 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців тринадцятого, чотирнадцятого пункту 32 розділу I Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення абзацу першого підпункту 164.2.19 пункту 164.2 статті 164 Податкового кодексу України (справа про оподаткування пенсій і щомісячного довічного грошового утримання). *Офіційний вісник України*. 2018. № 37. Стор. 132. Стаття 1314.
4. Про індексацію грошових доходів: Закон України від 03.07.1991 № 1282-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 42. Стаття 551.
5. Конституція України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1. *Спеціальний випуск*. Стор. 15. Стаття 2598.
6. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-ІV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 33. Стор. 126. Стаття 1770.
7. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 № 1727-ІV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 24. Стор. 12. Стаття 1579.
8. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 № 261. *Офіційний вісник України*. 2005. № 14. Стор. 49. Стаття 717.
9. Питання проведення індексації пенсій у 2019 році: постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 року № 124. *Офіційний вісник України*. 2019. № 19. Стор. 66. Стаття 663.
10. Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати: Закон України від 19.10.2000 № 2050-ІІІ. *Офіційний вісник України*. 2000. № 45. Стор. 1. Стаття 1914.
11. Міжнародне співробітництво у галузі пенсійного забезпечення. URL: <https://www.pfu.gov.ua/tr/14414-mizhnarodne-spivrobotnytstvo-u-galuzi-pensijnogo-zabezpechennya/>
12. Факас І.Б. Міжнародний договір як джерело загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2012. Випуск № 1. С. 99-108.

13. Конституционное право: Учебник / Альхименко В.В., Бутылин В.Н., Герасимов А.П. и др. / Отв. ред. А.Е. Козлов. М.: Изд-во БЕК, 1996. С. 83; Конституционное (государственное) право зарубежных стран: Учебник: В 4 т. / Андреева Г.Н., Андреева И.А., Будагова А.Ш. и др. / Отв. ред. Страшун Б.А. 2-е изд., доп. М.: Изд-во БЕК, 1995. Т.1-2: Общая часть. 446 с.

Анотація

Можечук Л. В. Характеристика загальних юридичних гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти. – Стаття.

Актуальність статті полягає в тому, що пенсійне забезпечення працівників освіти як і будь-яких інших осіб в нашій державі має забезпечуватися відповідними законодавчо визначеними засобами та способами захисту. Все це досягається шляхом реалізації системи юридичних гарантій у сфері пенсійного забезпечення осіб, які звертаються за отриманням пенсії чи вже у відповідності до вимог закону є пенсіонерами. Забезпечення прав, свобод та законних інтересів у сфері пенсійного забезпечення є важливою складовою належного соціального захисту особи. Метою статті є окреслення сутності гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти, визначення правовідносин у яких останні виникають та дослідження загальних юридичних гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти. У статті надано авторське визначення поняття юридичних гарантій пенсійного забезпечення працівників освіти, визначено правовідносини, у яких визначаються юридичні гарантії пенсійного забезпечення працівників освіти. Автором запропонований поділ юридичних гарантій на загальні та спеціальні. У рамках статті виділено та охарактеризовано основні загальні юридичні гарантії у сфері пенсійного забезпечення, розкрито їх сутність та важливість їх встановлення для підвищення рівня соціального захисту пенсіонерів, гарантування нормального доходу особи протягом усього періоду виходу на пенсію, в тому числі й працівників освіти. Наголошено, що індексація пенсій є важливим чинником підтримки призначених пенсій у відповідності до вимог сучасного життя у суспільстві при постійному підвищенні цін на продукти харчування, споживання товарів, послуг тощо. Саме завдяки вчасно проведеній індексації більш-менш забезпечується стабільність рівня життя пенсіонерів. Зроблено висновок, що загальні юридичні гарантії пенсійного забезпечення працівників освіти визначають загальні засади пенсійного забезпечення, які є досить важливими для забезпечення соціального захисту пенсіонерів, подолання проблеми бідності серед українських пенсіонерів, забезпечення стабільності отримуваних ними пенсій. Крім того, юридичні гарантії є необхідними для подальшого нормального розвитку суспільних відносин у сфері пенсійного забезпечення та встановлюють законодавчі умови для фактичної реалізації особами свого права на пенсійне забезпечення.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, юридичні гарантії, працівник освіти.

Summary

Mozhechuk L. V. Characteristics of general legal guarantees of pensions for educators. – Article.

The relevance of the article is that the pension provision of educators as well as any other person in our country should be provided by appropriate legally defined means and methods of protection. All this is achieved through the implementation of a system of legal guarantees in the field of pension provision for persons who apply

for a pension or are already pensioners in accordance with the requirements of the law. Ensuring the rights, freedoms and legitimate interests in the field of pensions is an important component of proper social protection. The purpose of the article is to outline the essence of guarantees of pensions for educators, to determine the legal relations in which the latter arise and to study the general legal guarantees of pensions for educators. The article provides an author's definition of the concept of legal guarantees of pensions for educators, defines the legal relations in which the legal guarantees of pensions for educators are determined. The author proposes the division of legal guarantees into general and special. The article identifies and describes the main general legal guarantees in the field of pensions, reveals their essence and the importance of their establishment to increase the level of social protection of pensioners, guarantee a normal income throughout the retirement period,

including educators. It is emphasized that the indexation of pensions is an important factor in maintaining the assigned pensions in accordance with the requirements of modern life in society with the constant increase in prices for food, consumption of goods, services and more. It is thanks to timely indexation that the standard of living of pensioners is more or less ensured. It is concluded that the general legal guarantees of pensions for educators determine the general principles of pensions, which are very important for social protection of pensioners, overcoming poverty among Ukrainian pensioners, ensuring the stability of their pensions. In addition, legal guarantees are necessary for the further normal development of public relations in the field of pensions and establish legal conditions for the actual exercise of their right to pensions.

Key words: pension provision, legal guarantees, education worker.